

Izlaganje predsednika BANATSKOG FORUMA – Đurice Savkova na Paktu za stabilnost Jugoistočne Evrope – Kongres lokalnih i regionalnih uprava Evrope – VII Ekonomski forum, Skoplje 16 – 19 novembar 2000.

BANAT

BUDUĆNOST EVROPE - MEĐURŽAVNI REGIONALIAM, ILI, ŽIVETI BEZBEDNO BEZ OSEĆANJA PRIPADNOSTI MANJINI ILI VEĆINI

UVOD I OPŠTE ODREDNICE

Pred Evropu XXI veka nameću se strateška pitanja daljeg napretka i bolje budućnosti koja treba da bude svim stanovnicima kontinenta jednako dostupna.

Govoriti o tome iz perspektive Jugoslavije i prostora jugoistočne Evrope, koju su do pre nekoliko meseci potresali međuetnički ratovi, nasilne promene etničke strukture stanovništva a iza toga glad, ponovna izgradnja materijalne infrastrukture i duhovnog međunacionalnog i međuveruskog poverenja, znači pre svega govoriti jezikom regionalizma i integracije u sve tokove, za koje države Balkana i narodi Balkana budu pokazali zrelost i viziju budućnosti oslobođenu srednjevekovnih zabluda.

Prva stvar, na koju smo upućeni, na putu ka prosperitetnoj budućnosti, je naše najbliže okruženje, naše komšije, susedi, zavičaj i prostor u kome su generacije pre nas stvarale i živele u različitim istorijskim uslovima, ali uvek sa krajnjim ciljem, da sutra bude bolje od juče, da deca bolje žive od roditelja, a njihova deca još bolje.

Centralno mesto onog što se danas zove jugoistočna Evropa zauzima Dunav, kao kičma svega značajnog što Evropu čini takvom kakva jeste. Južno od Dunava od povlačenja Panonskog mora do danas nalazi se Balkan, severno od Dunava omeđen Tisom, Morišem i Černom, na istoku, prostire se nepregledna, plodna ravnica, ispresecana rekama, Banat. Ista zemlja, isti ljudi, ista klima ista ekonomsko istorijska prošlost, narodi pomešani, kao nigde na kugli zemaljskoj. Rumuni, Srbi, Mađari, Nemci i još nebrojeno nacija, etničkih grupa, ali svi sebe nazivaju Banaćma. Banaćanin ne predstavlja pripadnost naciji, niti državi, već regionalnu, vekovnu pripadnost neopterećenu jezičkim, verskim, nacionalnim ili bilo kakvim drugim stegama već interesom da se živi zajedno, bolje obrađuje zemlja.

To bi i mogla da bude definicija regionalizma, koji kao što na primeru Banata možemo zaključiti, postoji stotinama godina pre nego što je, u ovakvom obliku nastala potreba ujedinjenja i regionalizacije Evrope.

Sve gore navedeno, još više dobija na značenju, ako se ima u vidu, da Banat sticajem istorijskih kretanja, već više od 80 godina živi podeljen u tri države, Rumuniji, Jugoslaviji i Mađarskoj. Tako podeljen, bez i jedne prirodne granice, postao je provincija u svim ovim državama, pa i u Evropi. Ekonomski i kulturno zaparložen, sve do današnjih dana, kada taj hendikep, usled promene istorijskih tokova u Evropi, ima istorijsku šansu da postane faktor, koji može da sublimira ideju i praksu daljeg napretka ujedinjene Evrope XXI veka.

Banatski forum, kao regionalistička organizacija od svog nastanka 1992. godine zagovara ideju ujedinjene Evrope, sa posebnim naglaskom ka stvaranju međudržavnih regija, koje povezuju nekoliko država, pre svega u ekonomskom ali i u kulturnom i svim drugim, mogućim formama.

Regije, koje su kroz istoriju pokazale opravdanost postojanja, u kojima je homegenizujući, integrativni faktor sam interes građana da u njima žive, bez krutih, birokratizovanih granica, su model za budućnost na zajedničkom prostoru isključujući nacionalno osećanje manjine ili većine, već da samo, sklonost svakog građanina ka poštovanju sopstvenih i tuđih vrednosti određuje i njegov položaj u široj društveno-ekonomskoj zajednici.

PRAKTIČNI KORACI

1. Stvaranje zakonske regulative u Jugoslaviji, Mađarskoj i Rumuniji, koja omogućuje interregionalnu saradnju unutar regije Banat, koja Ustavima ovih zemalja, regijama ili županijama ostavlja dovoljno prostora za nesmetanu prekograničnu saradnju.

2. Razvijanje standarda, potrebnih da regija Banat ispuni, kako bi se uključila u Evropsku Uniju. Ispitivanje mogućnosti uslovnog otvaranja Evropske Unije prema regijama, pre svega međudržavnim, koje ispunjavaju uslove za takav proces.

Obrazloženje: Pojedine države koje pretenduju na članstvo u Uniji, kao i neke koje se već nalaze u članstvu, su veoma heterogene po stupnju razvijenosti, uglavnom geografski gledano od severa prema jugu, do te mere da ta razlika iznosi 50 i više godina, što bi praktično značilo da iste, iako geografski bliže centralnom delu Evrope, kao celine, još dugi niz godina ne bi bile u stanju da ispune uslove za ulazak u Uniju. Jugoslavija, ili Srbija, zavisno od bliske istorijske budućnosti je pravi primer za gore navedeno obrazloženje. Povezano sa tim i sama Evropa stagnira čekanjem da se Srbija, Jugoslavija ravnomerno razvije i tako ispuni sve uslove za prijem u članstvo. Banatski forum umesto toga nudi koncepciju prijema u Uniju međudržavnih regija, koje pod određenim uslovima mogu biti zamajac daljeg jačanju i širenju Evropske Unije.

Pod istorijskim geslom, živeti bez osećanja pripadnosti većini ili manjini, međudržavnim regijama, kao što je Banat, predupređuju se međuetnički sukobi i rešavaju problemi manjina u susednim državama.

3. Povezivanje postojeće i izgradnja povezujuće infrastrukture.

Primer: Usled naglog razvoja poljoprivrede u rumunskom delu Banata i povećanja prinosa sa velikih obradivih površina, moglo bi doći do većeg upošljavanja kapaciteta prehranbeno-prerađivačke industrije u jugoslovenskom i mađarskom delu Banata. Nekoliko fabrika šećera u jugoslovenskom delu Banata je već zatvoreno dok ostale rade smanjenim kapacitetom dok sa druge strane granice u istoj regiji postoji mogućnost viška šećerne repe. Izgradnjom putne infrastrukture, čišćenjem vodnih tokova Tamiša, Begeja i razgranate mreže kanala, za vrlo kratko vreme interregionalna saradnja bi dala pozitivne rezultate na zadovoljstvo svih građana Regije.

4. Interregionalna saradnja, međuopštinska saradnja u opštim segmentima, životna sredina - ekologija, naučna saradnja - mogućnost slobodnog obrazovanja itd.

5. Saradnja privrednih subjekata - razvoj malih i srednjih preduzaća, slobodan protok roba, kapitala, posebno razvoj poljoprivrede, zdrave hrane i optimalno korišćenje kapaciteta prehrambeno-prerađivačke industrije.

PROJEKAT: BANATSKE NOVINE – REGIONALNA NOVINA NA JEZICIMA BANATA

Potreba za jednim pisanim, nedeljnikom, regionalnog tipa na jezicima Banata je vrlo izražena. Posebno imajući u vidu da je stanovništvo Banata slabo ili nikako informisano o sopstvenoj sadašnjosti i bliskoj budućnosti. U tom pogledu, saznanja iz domena regionalizma, evropskih integracija i komparativnih prednosti koje ti procesi donose onima koji u njima učestvuju na veoma niskom su nivou. Iz takvog neznanja proističe strah, neizvesnost i sklonost ka pogrešnim tumačenima.

Banatski forum poseduje registrovane BANATSKE NOVINE koje zbog materijalne situacije u Jugoslaviji više nije u mogućnosti da finansira. Banatske novine su registrovane u Saveznom ministarstvu za pravosuđe. Iz štampe je izašlo 7 brojeva. Banatski forum poseduje kompletan projekat, mrežu dopisnika i distributera tako da bi nedeljnik BANATSKE NOVINE mogao da startuje u najkraćem mogućem roku. Banatske novine bi se mogle čitati i na Internetu.

ZAKLJUČAK – BANAT U INSTITUCIJAMA EVROPE REGIJA

Banatski forum, kao zaštitnik socioekonomskog bića Banata u ime građana Banata izražava potrebu da se predstavnici Banata uključe u rad evropskih institucija koje se bave regijama i procesima regionalizma.